Veerle Maebe

"Met mij gaat het goed"

Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

"Met mij gaat het goed"

Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)

Veerle Maebe

Aan mijn metgezellen op deze reis:
de getuigen, informanten en
medewerkers van dit boek.

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

“Met mij gaat het goed”
Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)
© Veerle Maebe
Uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik 2010
Druk: ABC
D/2010/4794/2

HEEMKUNDIGE KRING
VAN GOOIK

Met dank aan onze “financiële steuners” (zie achteraan) en het gemeentebestuur van Gooik.

CIP
Titel: “Met mij gaat het goed” - Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)
Auteur: Veerle Maebe
Vormgeving: Johnny Van Bavegem
Ontwerp kaft: Veerle Maebe
Foto’s huidige toestand: Els Van der Hoeven
Redacte, administratie en sponsoring: Jean-Paul De Loecker
Uitgever: Heemkundige Kring van Gooik VZW
252 blz., 21 x 21 cm, 1ste druk
In de reeks: Bijdragen tot de Gooikse Geschiedenis - deel 23
ISBN: 9789080955288 - NUR 693 - SISO 987.4
Doelgroep: Inwoners van Gooik en omgeving
Trefwoorden: Gooik, mondelinge overlevering, onderwijs, kostschool, internaat, Franstalig

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of betrokken auteur.
De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud en illustratie van zijn bijdrage, tenzij anders vermeld.

WOORD VOORAF

Een tijdje geleden was er sprake van een mogelijk onderwerp voor een nieuw boek van onze Heemkundige Kring. Onze medewerkster Veerle Maebe opperde het idee om 'iets' te schrijven over mensen uit de buurt die in hun jeugd naar Franse scholen geweest waren. Ik weet niet meer of ze het idee uit haar zelf gekregen had of dat zij iemand had ontmoet die er haar over gesproken had. In ieder geval vond ik het een prachtig idee en van dan af heeft zij zich er intens mee beziggehouden. Het resultaat van haar werk kan je hier verder lezen. En het zijn 'verhalen' die je direct 'vastnemen' en meevoeren naar een periode die nog niet lang achter ons ligt, maar eigenlijk toch al tot de geschiedenis behoort, al is het maar omdat het in de vorige eeuw heeft plaatsgehad.

Je krijgt een resem getuigenissen van oudere mensen van nu, die vertellen over hun schooljeugd in een internaat in de buurt, waar ze een zekere periode hebben doorgebracht, studerend in het Frans. Ik denk niet dat we het ons goed kunnen voorstellen wat het moet geweest zijn: vertrekkend vanuit een veilig nest in een Vlaams boerendorpje, naar een internaat waar men plots alles in het Frans te horen kreeg! Het is dikwijls al erg genoeg dat je van je kleine dorpsschool naar een 'grote' school moet gaan, om daar ineens tussen veel onbekende medeleerlingen te zitten, die gelukkig nog je eigen taal spreken. Laat staan dat je ineens in een wereld komt waar de anderen je niet (willen) verstaan, en waar jij de anderen beslist niet begrijpt. Het moet verschrikkelijk geweest zijn, voor de meesten.

Dat gevoel komt dikwijls naar boven in de meeste getuigenissen: de totale vervreemding van een kind tegenover zijn omgeving, omdat men uit het gezin wordt weggerukt en omdat men in een milieu wordt ondergedompeld waar men gewoonweg niets begrijpt. Het zijn soms pakkende getuigenissen, maar waar ook af ten toe de kracht naar boven komt, de humor, de weerstand, enz. van al die jonge mensen (van toen) om er toch nog iets van te maken. Dit in vlotte teksten omzetten is de kracht van de schrijfster Veerle Maebe: je hoort als het ware de getuigen vertellen, terwijl je de teksten leest. Je leeft met hen mee, je ziet ze bijna voor jou in hun soms benarde situaties!

Tussendoor wordt ook wat algemene culturele en politieke geschiedenis van België geserveerd, om bepaalde situaties te verduidelijken. Zo krijg je in een notendop een verduidelijking van die heel eigenaardige toestand in ons land, in onze Vlaamse streek, waar kinderen vanaf 12 jaar dienden te studeren in een voor hen vreemde taal, om hogerop te geraken. Het zijn verhelderende stukjes.

Ook krijg je in het begin van elk 'hoofdstuk' een beknopt overzicht van de geschiedenis van elke besproken school. Dit helpt om die instituten te situeren in tijd en plaats, om de plaatsen waar de 'kinderen' verbleven, beter te begrijpen. Ook al bevinden ze zich in de nabije omgeving, met namen van plaatsen als Heikruis, Halle, Bever en Eizeringen!

We zijn onze medewerkster Veerle Maebe uitermate dankbaar voor de vele uren werk die ze hier aan besteed heeft. Ze is bij tientallen getuigen geweest, om te luisteren, te noteren en daarna die notities om te zetten in teksten. Soms diende er meer dan één keer bij een informant langs te gaan, om dingen te verduidelijken, om te laten nakijken. Niets was haar te veel om correcte informatie door te spelen. Foto's werden meegenomen, ingescand en zo snel mogelijk weer teruggegeven. Ook daar heeft ze veel voor 'gelopen'. Die foto's zijn trouwens een schitterende aanvulling van de teksten, met hun nostalgische oude kleuren.

Ik mocht de tekst nakijken en kon constateren dat die nagenoeg volledig in orde was. Daarna was het de beurt aan onze 'afwerker' Johnny Van Bavegem, die dit 23ste boek van onze Kring weer in een mum van tijd lay-outte. Hij maakte er opnieuw een mooi boek van om te lezen en te bekijken, eentje in de reeks waar we fier mogen over zijn.
Dank aan die twee mensen van ons bestuur: dank aan de schrijfster en dank aan de afwerker! Zij hebben ons samen een prachtig nieuw boek geschonken, waar jij als lezer kan van genieten. En als er lezers zijn die ook nog dezelfde ervaringen hadden, in dezelfde of andere scholen, ze mogen het ons gerust laten weten. Ik ben er zeker van dat Veerle met evenveel enthousiasme jullie verhalen zal aanhoren en ons nog andere mooie foto's zal bezorgen, van vervlogen, (on)gelukkige tijden… Ons tijdschrift kan hier aanvullend werken.

Gedurende een 3-tal dagen gingen Els en ik rond om foto's te nemen van de betrokken scholen in hun huidige toestand. Het werden merkwaardige dagen, met heel speciale ontmoetingen: Herman Aelen en vrienden in Bellingen, Victor Dubois en Fernand Depreter in Bassilly, Erna De Backer in Oosterzele, Simone Lefèvre uit Edingen en de verantwoordelijken in Schaarbeek en Anderlecht (Sacco Mano), allemaal waren ze tot het uiterste bereid om ons te helpen met bijkomende informatie en foto's. Dank aan al deze mensen.

Ik wil ook onze plaatselijke sponsors en de gemeente Gooik niet vergeten. Dankzij hun steun o.a. werd de uitgave van dit boek mogelijk gemaakt. Dank ook aan onze drukker ABC voor hun werk en steun.

Veel lees- en kijkgenot toegewenst met 'Met mij gaat het goed'!

Jean-Paul De Loecker
Voorzitter van de Heemkundige Kring van Gooik — Augustus 2010

INHOUD

Woord vooraf 3
Inhoudstafel 5

De goede (?) oude tijd 8
Waarom? 10
Afscheid en verdriet *(Roger Limbourg)* 13
Onafhankelijk België, taalvrijheid en verfransing 18

1 Collège Saint-Augustin, Enghien 20
Kwa? *(Gustaaf Borremans)* 21
Spek, 'koen' en chocolade *(Anoniem)* 23
Collège Saint-Augustin 25
Weg van huis *(Isidoor Pappaert)* 28
Meisjes verboden *(Willy Juwet)* 31
Couvent des Augustins *(Anoniem)* 37

Vlaanderen wordt sterker 44

2 Haute-Croix, Heikruis 46
Haute-Croix 47
Nummer 52 *(Lena Maris)* 51
Honger *(Marie-José De Vos)* 56
De pensionaten 62
De plank *(Jeanne Herremans)* 64
Oorlog *(Anoniem)* 67

3 Sint-Augustinus, Schaarbeek 72
Gesticht Sint-Augustinus 73
Alleen *(Jeanne Wijns)* 76

4 Collège Saint-Vincent, Soignies 82
Collège Saint-Vincent 83
Voetbal en fanfare *(Marcel Leheuwe)* 84
De kleine pardessus *(Georges Leheuwe)* 87

5 Institut Albert I, Enghien 92
Institut Albert I 93
Pesterijen *(Anoniem)* 97

6 Athénée Royal, Halle 102
Vuile Vlaming *(Alain Vanhemelrijck)* 103
Athénée Royal 107
De Karel Bulsschool 114

De taalstrijd 115

7 De zusters van Saint-Vincent de Paul, Edingen 116
Naar het armenasiel *(Jeanne Vanbellingen)* 117
De zusters van Saint-Vincent de Paul 120
Armenscholen in Vlaanderen 122

8 Saint-Joseph, Bellinghen-lez-Hal 126
Saint-Joseph 127
De zusters van Saint-Joseph *(Roger Limbourg)* 129
De lange tong *(Yvette Mertens)* 132
Guitenstreken *(André Walckiers)* 135
De keuken en de infirmerie *(Roger Limbourg)* 140

9 Pensionnat des soeurs de Notre-Dame, Braine-le-Comte 144
Les soeurs de Notre-Dame 145
Pater Damiaan 148
Een grog voor het slapengaan *(Viviane Heymans)* 150

De Vlaamse Beweging en de taalwetten 156

10 Sacré-Coeur, Halle 158
Flamands Payants *(Chantal Geeraerts)* 159
Sacré-Coeur 163
Buikloop *(Josiane)* 165

11 Saint-Joseph, Eizeringen . . . 168
Saint-Joseph . . . 169
De vliegende bom *(Pierre De Leeuw)* . . . 170
Het oudste meisje *(Delphine De Roock)* . . . 173

12 Pensionaat Marie en Jozef, Oetingen . . . 176
Pensionaat Marie en Jozef . . . 177
Van Oetingen naar Bassilly *(Palmyre Vossen)* . . . 178
Saint-François de Sales, Bassilly . . . 183

De leerplicht . . . 189

Oogst *(Gustaaf Borremans)* . . . 190
De Azurenkust *(Josiane)* . . . 190

Schoolstrijd en schoolpact . . . 192

13 Institut Notre-Dame, Anderlecht . . . 194
Institut Notre-Dame . . . 195
Na-apen *(Vital Vankelecom)* . . . 197
Naar Brussel *(Frans Billens)* . . . 203

14 Le pensionnat d'Oosterzeele . . . 208
Le pensionnat . . . 209
De koffer . . . 211
Zondag *(Marie-Louise Kestens)* . . . 211
Het roze tabletje *(Josepha Kestens)* . . . 215
De vrouwelijke opvoeding en Mademoiselle Lucie *(Roger Limbourg)* . . . 220
De jaren '60, en nu? . . . 223
Opstand *(Joséphine Bogemans)* . . . 225
Ja Soeur, nee Soeur *(Agnes Bogemans)* . . . 227

La St.-Rita in een Nederlandstalige school . . . 232

Nota . . . 235
Bronnen . . . 236
Dank u wel . . . 237